

ภาคผนวก 1
ภาษาตระกูลต่าง ๆ ที่พูดอยู่ในประเทศไทย

1. ภาษาตระกูลไท (คัดจากอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2542 : 34 - 38 และ สุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ 2544)

ภาษา	แหล่งที่พูด
ไทยถิ่นต่าง ๆ เช่นไทยกรุงเทพ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นใต้ ฯลฯ ไทใหญ่ (ฉาน / เจียว)	ทั่วประเทศไทย เชียงใหม่ เชียงราย ตาก แม่ฮ่องสอน พิจิตร พิษณุโลก ลพบุรี
ไทจีน	เชียงใหม่ เชียงราย
ไทลื้อ	เชียงราย เลย ลำปาง แพร่ เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน
ไทยอง	เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน
ไทหย่า	เชียงราย
ผู้ไท	อุบลราชธานี สกลนคร กาฬสินธุ์ นครพนม หนองคาย
ไทวัง	สกลนคร
ไทยโคราช	นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ปราจีนบุรี สระแก้ว สระบุรี
ไทยตากใบ	นราธิวาส ปัตตานี
ไทยเลย / ลาวหล่ม	เลย เพชรบูรณ์
ไทกะเลิง	สกลนคร นครพนม
(ไท) ฉ้อ	มหาสารคาม สกลนคร บุรีรัมย์ นครพนม หนองคาย
ไทโย้ย	สกลนคร
(ไท) แสก	นครพนม
ไทดำ	หนองคาย นครราชสีมา เลย สระบุรี

ภาษา	แหล่งที่พูด
ลาวไซ่ง	นครราชสีมา อุบลราชธานี นครสวรรค์ สระบุรี นครปฐม สมุทรสาคร เพชรบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี พิจิตร สุโขทัย
ลาวครั่ง	นครสวรรค์ นครปฐม สุพรรณบุรี
ลาวเวียง	มหาสารคาม หนองคาย บุรีรัมย์ สิงห์บุรี นครปฐม ชัยนาท เพชรบุรี นครนายก ปราจีนบุรี กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา อุทัยธานี พิจิตร
ลาวใต้	นครสวรรค์ นครปฐม สุพรรณบุรี
ลาวเงี้ยว	เลย เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี
(ลาว) พวน	หนองคาย เลย กำแพงเพชร สุโขทัย อุทัยธานี พิจิตร แพร่ สระบุรี เพชรบุรี นครนายก ปราจีนบุรี สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา

2. ตระกูลจีน - ทิเบต

ภาษา	แหล่งที่พูด
ภาษาจีนต่างๆ เช่น แต้วจิว ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง ไทหนาน แคะ และ แมนตาริน	เขตเมืองทุกจังหวัดในประเทศไทย
จีนฮ่อ	เชียงใหม่ เชียงราย
มุเซอ	เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก
ลีซอ	เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ตาก กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ สุโขทัย
อีก้อ	เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง
อีมปี	แพร่
ปิชู	เชียงราย ลำปาง
อุก้อง	อุทัยธานี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี
กะฉิ่น	เชียงราย เชียงใหม่ ตาก

<p>ภาษา กะเหรี่ยง (สะกอ,โปร,แบร์,ตองทุ)</p>	<p>แหล่งที่พูด สุโขทัย อุทัยธานี แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ตาก แพร่ ลำปาง ลำพูน ราชบุรี กาญจนบุรี</p>
<p>3. ตระกูลแม่ัว - เย้า</p>	
<p>ภาษา แม่ัว (ม้ง)</p>	<p>แหล่งที่พูด สุโขทัย แม่ฮ่องสอน ตาก ลำปาง เพชรบูรณ์ แพร่ น่าน เชียงราย พะเยา พิจิตรโลก เลย กำแพงเพชร เชียงราย ลำปาง น่าน พะเยา เชียงใหม่ สุโขทัย</p>
<p>เย้า</p>	
<p>4. ตระกูลออสโตรเอเชียติก</p>	
<p>ภาษา มอญ (รามัญ)</p>	<p>แหล่งที่พูด นครราชสีมา อุทัยธานี ลำพูน กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา สระบุรี ลพบุรี เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ตรัง</p>
<p>ญ้อกูร์ (ชาวบน) เขมร</p>	<p>ชัยภูมิ นครราชสีมา เพชรบูรณ์ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ มหาสารคาม อุทัยธานี จันทบุรี ตรัง ปราจีนบุรี สุพรรณบุรี</p>
<p>ของ กูย (ส่วย)</p>	<p>จันทบุรี ตรัง ฉะเชิงเทรา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ มหาสารคาม นครราชสีมา อุบลราชธานี</p>
<p>บรู โซ</p>	<p>อุบลราชธานี สกลนคร นครพนม หนองคาย กาฬสินธุ์ มุกดาหาร เชียงราย น่าน เชียงใหม่ กาญจนบุรี น่าน แพร่</p>
<p>ขมุ มลาปรี (มีตองเหลือง)</p>	

ภาษา

ขะเมต
ละว้า
สามเต้า
เวียดนาม

ซาไก
กะซอง
ปะหล่อง
ดัะ-ถิ่น-มัด-ปรีย

5. ตระกูลออสโตรนีเซียน

ภาษา

มาเลย์

มอเกิ้ลัน (อุรัก ละโว้ย)

แหล่งที่พูด

เชียงรายน ลำปาง
เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน
เชียงรายน
หนองคาย อุตรธานี อุบลราชธานี
นครพนม สกลนคร ร้อยเอ็ด ขอนแก่น
มหาสารคาม กาฬสินธุ์ จันทบุรี
ตรัง สุราษฎร์ธานี
ตราด
เชียงใหม่ เชียงรายน
แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงรายน แพร่ น่าน

แหล่งที่พูด

ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล สงขลา
นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ระนอง
พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พัทลุง
สตูล กระบี่ พังงา ภูเก็ต

ภาคผนวก 2

ลักษณะสำคัญของภาษาแต่ละตระกูล

ตระกูลภาษาทั้ง 5 ตระกูล มีลักษณะสำคัญของแต่ละตระกูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (คัดจากอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2542 : 38-43)

1. ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลไท-กะได

ภาษาตระกูลนี้ได้ชื่อว่าเป็นตระกูลคำโดด คืออุดมไปด้วยคำพยางค์เดี่ยวนั่นเอง เช่น กิน นอน นั่ง พ่อ แม่ ลูก ฯลฯ คำหลายพยางค์ในภาษาไทยเกิดจากการยืมคำจากภาษาบาลี สันสกฤต เช่น อากาศ อาหาร ประสูติ บิดา มารดา ยืมจากภาษาเขมร เช่น เสวย ดำเนิน ยืมจากภาษาอังกฤษ เช่น เปียโน ออกซิเจน คอมพิวเตอร์ ฯลฯ หรือไม่ก็เกิดจากการผสมคำพยางค์เดี่ยวเข้าด้วยกัน เช่น แม่น้ำ พิมพ์ดีด เปลี่ยนแปลง ฯลฯ

ในด้านระบบเสียง ภาษาตระกูลไท-กะได เป็นภาษาวรรณยุกต์ คำทุกคำมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ ถ้าเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ ความหมายของคำจะเปลี่ยนแปลงไป เช่น มา ม้า หมา มีความหมายต่างกัน ถ้าออกเสียงคำว่า ม้า เป็น หมา ความหมายก็จะเปลี่ยนไปด้วย

เสียงพยัญชนะที่ปรากฏในภาษานี้มีทั้งพยัญชนะเดี่ยวและควบกล้ำ แต่ส่วนใหญ่จะใช้พยัญชนะเดี่ยวขึ้นต้นคำมากกว่า ส่วนพยัญชนะตัวสะกดไม่มีพยัญชนะควบกล้ำเลย ส่วนเสียงสระ มีทั้งสระเดี่ยวและสระผสม ในภาษาไทยความสั้นยาวของสระเป็นลักษณะที่มีนัยสำคัญ

ในด้านระบบไวยากรณ์ ภาษาตระกูลไท-กะได ที่พูดในประเทศไทย มีการเรียงคำแบบประธาน - กริยา - กรรม เช่น ฉัน - กิน - ข้าว

การวางคำขยาย จะวางไว้หลังคำหลักเสมอ เช่น บ้านเพื่อน หมาตุ แขนขวา เดินเร็ว กินจุ (บ้าน หมา แขน เดิน และ กิน เป็นคำหลัก) ส่วนคำว่า เพื่อน ตุ ขวา เร็ว และ จุ ทำหน้าที่เป็นคำขยาย วางไว้ข้างหลังคำหลัก)

นามวลีที่มีลักษณนาม จะเรียงคำแบบ นามหลัก + จำนวน + ลักษณนาม เช่น แมว 3 ตัว บ้าน 3 หลัง เป็นต้น

2. ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลจีน - ทิเบต

ภาษาตระกูลจีน - ทิเบตเป็นภาษาคำโดดเช่นเดียวกับภาษาตระกูลไทย คำส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียว เช่นคำว่า / ʔa51 / 'ฉัน' / tsiaw51 / 'นก' / phaʔ55 / 'ตี' ในภาษาแต้จิ๋ว คำว่า / pi11 / 'ปี' / wa11 / 'หมู' / phai24 / 'เปรี้ยว' ในภาษาอิมปี

ในด้านระบบเสียง ภาษากลุ่มนี้เป็นภาษาวรรณยุกต์เช่นเดียวกับตระกูลไท-กะไต แต่มีพยัญชนะควบกล้ำน้อยมาก พยางค์มักลงท้ายด้วยเสียงสระมากกว่าพยัญชนะ บางภาษาเช่นภาษากะเหรี่ยงไม่มีพยัญชนะตัวสะกดเลย นอกจากนั้นภาษาตระกูลนี้ไม่มีการแยกความแตกต่างระหว่างสระสั้นกับสระยาว แต่มีการแยกความแตกต่างระหว่างสระปกติกับสระขึ้นจมูก เช่นในภาษาแต้จิ๋ว หรือระหว่างสระปกติกับสระขึ้นเพดาน เช่น ในภาษาอิมปี

ในด้านระบบไวยากรณ์ การเรียงคำในประโยคของภาษาตระกูลนี้มี 2 แบบ คือแบบ ประธาน - กริยา - กรรม เช่นในภาษาจีน และแบบ ประธาน - กรรม - กริยา เช่นในภาษาพม่า

ตัวอย่างการเรียงคำแบบ ประธาน - กริยา - กรรม เช่นในภาษาแต้จิ๋ว / ʔaj55 phaʔ55 kiã51 / (แม่ - ตี - ลูก) ในภาษากะเหรี่ยง / chwɪ31 ʔo33 thi44 / (หมา - ตี - น้ำ)

ตัวอย่างการเรียงคำแบบ ประธาน - กรรม - กริยา เช่นในภาษาอิมปี / la33-mi33 - pi33 khuɰ11 / (เด็กผู้หญิง - ปี - เล่น)

สำหรับการวางคำขยาย ภาษากลุ่มจีน-ทิเบตบางภาษาวางคำขยายไว้หน้าคำหลัก บางภาษาเป็นตรงกันข้าม แต่บางภาษามีลักษณะทั้งสองอย่างปนกัน

ภาษาแต้จิ๋ว เรียก "ไข่ไก่" ว่า / koj33 niŋ24 / (ไก่ - ไข่) และ "หมูอ้วน" ว่า / puɰ11 ti33 / (อ้วน - หมู) แต่พูดว่า "เดินเร็ว" เหมือนภาษาไทย / kia11 me51 / (เดินเร็ว)

ภาษาอิมปี พูดว่า "ไฟวัน" / mi33 khwi33 / หมายถึง "ควันไฟ" แต่พูดว่า "หมูอ้วน" / wa33 thu11 / และ "เปรี้ยวจริง ๆ" / phai14 ka4533 - nẽ453 /

ภาษากะเหรี่ยงเหมือนภาษาอิมปี คือวางคำขยายที่เป็นนามไว้หน้าคำหลัก เช่น / cho33 ʔa44-di33 / (ไก่ - ไข่) 'ไข่ไก่' นอกนั้นเหมือนภาษาไทย เช่น พูดว่า "บ้านใหญ่" / dɔ44 do22 / และ "เดินช้า" / ha44 no31 /

ในด้านการใช้ลักษณนาม ภาษาจีน เช่นแต้จิ๋วพูดว่า "สามตัวนก" / sa33 tsiã55 tsiaw51 / ในขณะที่ภาษาอิมปีและกะเหรี่ยงพูดเหมือนภาษาไทย เช่น อิมปีพูดว่า "ปืนสอง

กระบอก" / na453 ɲi33 pɔ14 / และกะเหรี่ยงพูดว่า "ผ้าห่มสามผืน" / jaʔ22 sɔʔ44 beʔ22 / เป็นต้น

3. ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลมั่ว-เย้า

เช่นเดียวกับภาษาไทย ภาษามั่วและภาษาเย้าเป็นภาษาคำโดด มีวรรณยุกต์ ไม่มีพยัญชนะตัวสะกด แต่พยัญชนะต้นซับซ้อนมาก ส่วนเสียงสระเรียบง่าย

ในด้านไวยากรณ์ การเรียงคำเหมือนแบบภาษาไทย คือ ประธาน - กริยา - กรรม เช่น / ku55 cho55 tʃe35 / (ฉัน - กวาด - บ้าน) ในภาษามั่วขาว

สำหรับการวางคำขยาย ภาษามั่วขาววางคำขยายไว้ข้างหลังทุกกรณีเหมือนภาษาไทย เช่น / qe33 qai55 / (ไป - ไก่), / sɔ35 lia55 / (ตัด - แดง), / tʃho35 ndua21 / (เสื้อขาด), / khia35 qeŋ55 / (วิ่ง - ช้า)

เกี่ยวกับการใช้ลักษณนาม ภาษามั่วขาวพูดเหมือนภาษาจีน คือวางนามหลักไว้หลังสุด เช่น พูดว่า "สาม ตัว มั่ว" / pe55 tu22 mi35 / เป็นต้น

4. ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก

ภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกส่วนมาก มีคำสองพยางค์เป็นส่วนใหญ่และเสียงเน้นหนักลงที่พยางค์หลัง

ในด้านระบบเสียง ภาษาตระกูลนี้ส่วนใหญ่ไม่มีวรรณยุกต์ ที่มีวรรณยุกต์ก็เป็นส่วนน้อย เช่น ภาษาเวียดนาม สามเต้า และบางถิ่นของขมุ บางภาษามีลักษณะน้ำเสียงสำคัญ (register) เช่น มอญ ญ้อกูร์ กูย โซ บรู เช่น / tariáʔ / 'ควาย' / paɾiəŋ / 'คำ' / mià / 'ฝน' ในภาษาบรู (เครื่องหมาย ˊ หมายถึง ลักษณะน้ำเสียง slightly creaky voice, higher pitch ส่วนเครื่องหมาย ˋ หมายถึง breathy voice, lower pitch, on-glide of low vowels) ส่วนที่ไม่มีทั้งวรรณยุกต์และลักษณะน้ำเสียงสำคัญ เช่น มลาบรี ละว้า แอสเลียน เป็นต้น

ภาษาตระกูลนี้มีพยัญชนะควบกล้ำมาก โดยเฉพาะพยัญชนะต้น พยางค์มักลงท้ายด้วยพยัญชนะ ส่วนเสียงสระ ภาษาตระกูลนี้แยกความแตกต่างระหว่างสระสั้นและสระยาว

ในด้านระบบไวยากรณ์ การเรียงคำเป็นแบบ ประธาน - กริยา - กรรม เช่น / tapaá ciik muàŋ / 'เต้าฉีกตาข่าย'

การวางคำขยายในภาษาตระกูลนี้เหมือนภาษาไทย คือพูดว่า "เนื้อ-วัว"

/ saŋʔ tariaʔ / "กล้วย - ลูก" / priát ceén / "ฝนตก - หนัก" / mià cà /

(ภาษาบรู)

สำหรับการใช้คำลักษณะนามนั้น ภาษาตระกูลนี้เหมือนภาษาไทย เช่น ภาษาบรูพูดว่า "มะเขือ - สาม - ซาม" / ŋkùŋ paj kantòŋ /

5. ลักษณะสำคัญของภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน

ภาษาตระกูลนี้เป็นภาษาที่มีคำหลายพยางค์ มีการเติมหน่วยหน้าศัพท์ หน่วยกลางศัพท์ และหน่วยท้ายศัพท์ เพื่อเปลี่ยนหน้าที่ หรือชนิดของคำ เช่น ตัวอย่างจากภาษามาเลย์มาตรฐาน ดังนี้

kedai 'shop'	→	pededai 'shopkeeper'
ladang 'farm'	→	peladang 'farmer'
makan 'eat'	→	makanan 'food'
nyanyi 'sing'	→	nyanyian 'song'
jalan 'road'	→	perjalanan 'journey'
kahwin 'marry'	→	perkahwinan 'marriage'

ในด้านระบบเสียง ภาษาตระกูลนี้ ไม่มีวรรณยุกต์ และมีระบบเสียงที่เรียบง่าย พยางค์ส่วนใหญ่เป็นพยางค์เปิด ลงท้ายด้วยเสียงสระ พยัญชนะควบกล้ำมีน้อยมาก ส่วนเสียงสระก็เรียบง่าย บางภาษามีแค่สระ a, i, u ภาษามาเลย์ปิดตานี้มี i, e, ε, i, a, u, o, ɔ ซึ่งมีเสียงขึ้นจมูกและสระผสมด้วย

ในด้านไวยากรณ์ ภาษาตระกูลนี้มีการเรียงคำ 2 แบบ บางภาษาเช่น มาเลย์เรียงคำแบบไทย คือ ประธาน - กริยา - กรรม ส่วนภาษาฟิลิปปินส์เรียงคำแบบ กริยา - ประธาน - กรรม

ตัวอย่างประโยคภาษามาเลย์ถิ่นไทย เช่น / ibu dukòŋ anòh / (แม่ - อุ้ม - ลูก)

สำหรับการวางคำขยาย ภาษามาเลย์ถิ่นไทย เหมือนภาษาไทยทุกประการ คือวางคำขยายไว้ข้างหลัง เช่น / uia bisò / (งู - พิษ), / ibu ajé / (แม่ - โท), / gigi bubòh / (ฟัน - ปลอม), / layi ha jo - haŋo / (วัง - ซ้ำ)

ส่วนการใช้ลักษณนามนั้น ภาษามาลายูถิ่นไทยใช้เหมือนภาษาไทย คือ พูดว่า "รถสามคัน" / *kiyeto tigo buwoh* / แต่ภาษามาลายูมาตรฐานวางจำนวนนับและลักษณนามไว้หน้านาม เหมือนภาษาจีน เช่น พูดว่า "ห้าตัวแพะ" / *lima ekor kambing* / "สองอันปากกา" / *dua batang pen* / เป็นต้น

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.